

FINANSŲ TVARKYMAS – TIK FINANSININKAMS?

Net ir romantiškiausios natūros žmonės daugiau ar mažiau kamuoja piniginiai rūpesčiai. Jei tikėti sena patarle, pinigai mėgsta būti skaičiuojami. Kasdienės realijos, deja, aiškiai rodo, kad dauguma žmonių skaičiuoti nemėgsta – ar bent jau nelaiko to pačiu mylimiausiu savo laisvalaikio praleidimo būdu. Dar daugiau, susimąstydami apie tai, kodėl niekaip nepavyksta sutaupyti pradiniam nuosavo namo įnašui ar užsitikrinti pakankamas pajamas senatvei, dažnas mūsų yra linkęs kaltinti vienintelį dalyką – pajamų trūkumą, net negalvodami, jog gali būti ir kitų priežasčių. Nuoširdžiai manome, jog, uždirbdami bent dvigubai daugiau, akimirksniu išspręstume visas su pinigų trūkumu susijusias problemas – deja, vos padidėjus pajamoms, staiga padaugėja ir išlaidų, todėl visa galų gale lieka kaip buvę, tik didėja nusivylimas ir bejėgiškumo pojūtis.

Taigi, ką daryti, norint susikurti bent šokią tokią finansinę gerovę? Ar įmanoma, gyvenant iš gana kuklių pajamų, užsitikrinti ramią senatvę? Ar galima rasti išeitį iš susidariusios situacijos, kuomet, netikėtai mirus vienam iš sutuoktinių, kitas prislegiamas ne tik moralinės, bet ir finansinės naštos, visiškai neišmanydamas, kaip tvarkytis nei su likusiu turtu, nei su skolomis? Specialistų teigimu, išeitis yra. Atsakingo, į pinigines gerovės kūrimą nukreipto elgesio pagrindas – kruopštus finansų planavimas.

Nuo ko pradėti, nusprendus iš pagrindų pakeisti savo elgesį pinigų atžvilgiu? Pirmiausia, derėtų atsakyti (ir, pageidautina, susirašyti atsakymus ant atskiro popieriaus lapo) į šiuos klausimus:

- Kiek tiksliai uždirbate ir kiek tiksliai išleidžiate per mėnesį? Nenustebkite ir nepulkite į paniką, jei paaiškės, kad išleidžiamos sumos gerokai viršija pajamas. Sutikite, jog svarbu tai bent jau žinoti, prieš mėginant pažaboti išlaidas.
- Kokia yra Jūsų kredito istorija ir kiek turite skolų, ypač – kiek esate skolingi kredito kortelėms?
- Kokius didelius pirkinius planuojate artimiausioje ateityje? Kokie yra pagrindiniai Jūsų poreikiai (ir kiek jie vidutiniškai atsieitų per mėnesį) ir ką perkate, nes tiesiog norisi?
- Jei esate susituokę, koks turtas užrašytas Jūsų ir koks – Jūsų sutuoktinio vardu? Ar visur turto paveldėtojais (beneficiaries) paminėti tie asmenys, kuriems norite jį palikti? Kas yra Jūsų apmokamas finansinis patarėjas ir ar norite toliau su juo/ja dirbti? Ar tinkamai surašyti finansiniai įgaliojimai (power-of -attorneys) bei kiti dokumentai (testamentai, “living wills” ir kt.)? Ar jie saugiai laikomi?

Kai viską išsiaiškinsite, galite pradėti planuoti bei keisti kai kuriuos dalykus. Jei nuolat išleidžiate daugiau, nei uždirbate, apribokite išlaidas, nors ir kaip tai iš pradžių būtų skausminga. Atminkite, jog tai padaryti visgi lengviau, kol dar neįklimpote į skolų liūną iki paties kaklo – tuomet išsikapstyti bus itin sunku. Kad lengviau sektųsi atsakyti įprasto išlaidavimo, nusistatykite patrauklius taupymo tikslus - pvz., įsigyti naują automobilį, išvažiuoti lauktų atostogų ar pan.

Peržiūrėkite kredito kortelių siūlomas sąlygas - gal derėtų vieną ar kelias iš turimų pakeisti kitomis? Dabar, kai skolintojų rinkoje arši konkurencija dėl klientų, Jums visiškai nebūtina mokėti didelius procentus – galite būti tikri, jog, kiek paieškoję atrasite

nemažai pasiūlymų perfinansuoti skolas palankesnėmis sąlygomis. Tuo pačiu, kiek galėdami venkite klimpti į naujas skolas kredito kortelėms – geriau jau kai ko atsisakykite. Atkreipkite dėmesį į automobilių bei namų paskolų sąlygas - žinokite, kad, imdami paskolą ilgesniam laikui, neišvengiamai sumokėsite daugiau pinigų už pirkinį. Tarkime, paėmus 250,000 dolerių dydžio/7 proc. trisdešimties metų paskolą namui (mortgage), galite sumokėti palūkanų net apie 200,000 dolerių daugiau, nei paimdami tą pačią paskolą penkiolikai metų.

Nors profesionalų finansų patarėją turėti pravartu, ypač ilgalaikių investicijų bei pensijinių planų valdymo klausimais, neskubėkite patys visiškai nusikratyti atsakomybės už savo finansinę ateitį. Privalote nuolat žinoti, kas vyksta, kokiais ištekliais disponuojate ir aktyviai dalyvauti priimant bet kokius finansinius sprendimus. Tas pat pasakytina apie šeimos finansus – nesuverskite visos naštos sutuoktiniui (-ei), stenkitės patys tiek dalyvauti finansų planavime, tiek – nuolat domėtis išteklių bei skolų būkle, santaupomis. Priešingu atveju, netikėtai mirus sutuoktiniui ar įvykus skyryboms, būsite visiškai bejėgiai.

Pradėkite taupyti senatvei kuo anksčiau – net ir nedidelės sumos, anksti kaupiamos šiam tikslui, ilgainiui virs stambiais ištekliais. Tuo pačiu, venkite daryti itin dažną klaidą, trukdančią užsitikrinti piniginiu atžvilgiu saugią ateitį – išimti grynus pinigus iš pensijinių fondų prieš išeinant į pensiją. Net jei netekote darbo ar neišgalite apmokėti visų vaikų mokymosi universitete išlaidų, pensijiniai fondai (dar vadinami 401(k) fondais) turėtų išlikti neliečiami, kadangi būtent jie bus Jūsų finansinės gerovės pamatu senatvėje- tuomet, kai galimybių gauti kitų pajamų bus itin mažai.

Pagal amerikiečių žiniasklaidą parengė Vaida Maleckaitė